

Nagrada
MIROSLAV DERETA

Urednik
Zoran Bognar

Žiri u sastavu:
Zoran Bognar, Radivoj Šajtinac
i Milica Lilić
na desetom *Deretinom* konkursu
za neobjavljeni roman
dodelio je ovoj knjizi nagradu
„Miroslav Dereta“
za 2015.

Uz podršku
Gradske opštine Čukarica

Copyright © ovog izdanja *DERETA*

PETAR ZEC

Ples po
užarenom
pesku

Beograd
2015.
DERETA

Milici i Jeleni

OPREZ, ROMAN UJEDA!

U svom romanu reci/spirali/serpentina „Ako jedne zimске noći neki putnik”, italijanski modernista Italo Kalvino, služeći se takozvanim ekstradiegetičkim nivoom naracije, uvodi čitaoca u čitanje tog istog romana i savetuje mu kakvu fotelju da izabere, koji svetlosni štimung da uspostavi pre no što počne da čita.

Dobivši od Petra Zeca specifičan zadatak da kao prologista/rezoner nekakve komedije del arte učinim to što je učinio Kalvino, da čitaoca pripremim na uron u roman „Ples po užarenom pesku”, ne preostaje mi ništa drugo nego da glasno uzviknem: „OPREZ, ROMAN UJEDA!”

Pred čitaocima je, dakle, forma za koju će naši poslovički tromi književni kritičari tek u budućnosti pronaći naziv. Onaj koji to bude učinio bez sumnje će, kada Zec i mi, njegovi savremenici, budemo na bezbednoj udaljenosti (odnosno „na onom svetu”), i doktorirati na toj definiciji. Možda se, u pauzi između dva samoočaravanja sopstvenom kovanicom, seti i Petra Zeca, možda i nas, njegovih prijatelja i likova ovog neobičnog romana! Ukoliko tako učini, osetiće izvesnu slabost pred saznanjem da sâm nije bio u stanju da takvo štivo načini. Da li je „Ples po užarenom pesku” roman-feljton, autorefleksivni narativni pačvork, možda

roman-freska, roman-mural ili autorefleksivno-kompozitni roman, budući da knjiga u koju ćete zaroniti uspeva da interdisciplinarno pomiri sve pomenute krajnosti i mnoge druge? To će u godinama nakon našeg čitanja biti otkriveno i definisano i odmah potom – jer je u alhemiji upravo to slučaj kada se „otkrije” formula – postati potpuno nevažno. Ono što će izvan svake definicije ostati značajan trenutak čitateljevog unutarnjeg života jeste samo postojanje romana „Ples po užarenom pesku” koji je sada u njegovim rukama.

Često čujemo konstataciju da pisac čitav život piše jedan isti roman. Misli se time, ne bez razloga, da pisac sopstvene demone, emocije, inspiraciju i lične fetiše ne može da potroši u jednom rukopisu. Možda, ukoliko su te fascinacije tako životonosne i snažne, pisac ne uspeva da ih oslobodi ni u čitavom svom opusu. Oni su njegovi razlozi za pisanje, uopšte. U slučaju ovog romana, sklon sam da kažem da je ponekad i obrnuto: možda jedan isti roman ispisuje čitav život jednog pisca. U jednom uzburkanom, dekameronovskom stilu, kroz stroboskopski lajtšou naracije jednog Dona de Lila, kroz histerično/poetsku režiju kakvog Martina Skorcezea (na LSD-ju)... Zec ispisuje ovaj roman.

„Ples po užarenom pesku” jeste roman-hronika jednog baroknog, raskošnog profesionalnog i privatnog života Petra Zeca u kome se smenjuju sećanja na nikada snimljenu koprodukciju Andrićevog „Omer-paše Latasa”, na gostovanje predstave „Ženski orkestar” početkom devedesetih u Meksiku i Edinburgu, na rad Pozorišta „Dvorišta” i na strastveno pregalaštvo „dvorištanaca”, sećanja na sećanje na čuveni beogradski kupleraj „Crna mačka”, na pesnika Rašu Livadu, na njujoršku umetničku scenu, na putovanje

po Toskani i Dalekom istoku, na Krit Grka Zorbe, na Zečev romaneskni prvenac „Otrovani Balkanom“... i ne samo to. „Ples po užarenom pesku“ jeste i hronika svetskih bordela te znamenitih sifilističara koji su svoj emotivni i profesionalni život zasenčili ovom dijagnozom... i ne samo to. Ovaj roman je pored svega pomenutog/paralelno sa svim pomenutim/uprkos svemu pomenutom roman o ljubavi pisca/glavnog junaka sa njegovom prerano, u teškim bolovima, preminulom suprugom Jadrankom.

Ili je, pak, „Ples po užarenom pesku“ zaista samo roman o toj ljubavi? Tretirajući sifilis kao svojevrsnu kosmičku kaznu za sve one nesrećnike koji su po bordelima tražili nešto sasvim jednostavno i čisto – ljubav i saosećanje – sam pisac/hroničar/junak ovog romana ostaće bez svoje Jadranke kroz sličnu kosmičku kaznu. Šta je iznedrilo tu hamartiju (tragičku krivicu) „Pitera Rebita“ i Jadre? Možda upravo neporočnost, banalna čistota njihovog nimalo banalnog ili trivijalnog ljubavnog spoja. Ukoliko je sifilis kazna za prevelika očekivanja od života, za preveliku strast prema životu mnogih poznatih književnika, slikara i reditelja, onda je smrtnost kazna za lepo i plemenito.

U te se vode bacio autor ovog romana (beskompromisno, snažno, zloslutno, preiskreno...) i u tu vodu se baca onaj koji drži ovu knjigu u rukama. Sada i ovde. Ko će koga tu ujesti... neko nekog svakako hoće.

Pred vama je „Ples po užarenom pesku“ Erosa i/ili Tatanosa.

Miomir Petrović

U PARIZU JE SEKS SVUDA U VAZDUHU

...**U** uskim uličicama Klišija, ispred poluosvetljenih dućana, trepere prostitutke svih boja, poput noćnih lepririca. Tu negde, iz senke tople noći nadziru ih smrknuti makroi užagrenih očiju.

– Ovu atmosferu sjajno je dočarao Amerikanac Henri Miler u svojim golicavim romanima. Uz prodavačice ljubavi oslikao je portrete propalih pesnika, emigranata, boema! – klikćem svojoj crnokosoj ponesen splinom Pariza. – Seks je svuda u vazduhu. Kud god da pođeš, nađeš se pored žena koje niču kao cveće. Zbog toga se čovek oseća zadovoljno. Svetli poput šibice...

– Anais Nin, Henrijeva ljubavnica i muza, u dnevniku ga je opisala kao vatrenog mušjaka pijanog od života – začuh eho Jadrankinog glasa.

– Ona nije skrivala požudu ni za njegovom ženom Džun. Bila je u stalnom rascepu između svog bračnog života i želje za razuzdanom slobodom.

– Nezaboravna je njena misao: „A ja ću uvek biti devica – prostitutka, perverzni anđeo, dvolična žena, kobna svetica.”

– Znaš li ko je bio Milerov prethodnik?
Jadra nabora čelo i odmahnu glavom.

– Dejvid Herbert Lorens, britanski prozaista. Ako je Miler mesija erotske literature, onda je Lorens njen Jovan Krstitelj.

– Aha, sećam se kako sam noću ispod pokrivača s baterijom u ruci čitala njegovog zabranjivanog *Ljubavnika leđi Četerli*, strepeći da me ne uhvate roditelji.

– Zbog opscenog romana, Lorensa su nemilosrdno proganjali moralisti. Izdavači su ga molili da objavi redigovano izdanje o preljubi između udate leđi Četerli i šumara Melorza, on je to uvek odlučno odbijao. Sablazan je izazvao skandaloznom vezom, kasnije i brakom, sa Fridom fon Rihthofen, koja je zbog pisca napustila muža i troje dece. Neke feministkinje ga još i dan-danas napadaju zbog stavova o ženama i seksualnosti koje je izneo u svojim delima. Imao je i kratku homoseksualnu aferu za koju je izjavio: „Mislím da sam najbliže savršenoj ljubavi bio sa jednim rudarom ugljena kada mi je bilo oko šesnaest godina.”

Jadranka zastade pored osvetljenog izloga antikvarnice. Mene spopade mulatkinja nabreklih sisa i oblog dupeta, poturajući mi ljubičasto nakarminisane usne s neupaljenom cigaretom. Pantomimski joj pokazujem da nemam čime da joj pripalim. *La coquette* i dalje provokativno pući mesnate usne.

Na italijanskom joj objašnjavam:

– Io non fumo! (Ne pušim!)

Putain:

– Voulez-vous que je vous emmène? (Hoćete li da vas povedem?)

Jadra me uhvati ispod ruke, pa ošinu pogledom nasrtljivicu i zapita je na engleskom:

– Kuda bi mi odvela muža?
– U Portoriko. A šta biste Vi pritom preduzeli?
– Preplivala bih okean!
Karipskoj crnoj perli ote se zadivljen zvižduk.
– Il faudra d'abord me passer sur le corps! (Samo preko mene mrtve!) – nasmeši joj se Jadra.

Nastavimo šetnju držeći se za ruke.

– Emil Sioran u jednom intervjuu kaže da samo dve knjige prikazuju Pariz. U Rilkeovim *Zapisima Maltea Lauridsa Brigea* i Milerovoj *Rakovoj obratnici*, to je grad bordela, razvrata, prostitutki i usamljenih ljudi.

– Ako ćemo pravo, i život burdelja u Rumuniji, uopšte na Balkanu, vrlo je živahan.

– Kad je Sioran došao u Pariz, družio se sa mnogim od tih *les belles de jour*. Početkom rata stanovao je u hotelu blizu Bulevara Sen Mišel. Sprijateljio se s matorom prostitutkom. Bila je prava glumica, s darom za tragediju. Noćima su šetali zajedno, a ona mu je pričala o svom životu. Pisac je bio opčinjen njenim pripovedanjem. „Pustinjak usred Pariza”, razgovorajući s tom vrstom ljudi, mnogo je više naučio nego iz susreta s intelektualcima.

Gledam u parisko plavo nebo i posmatram potkrovlja starih zgrada:

– Mnogi pisci: Džojls, Vajld, Bunjin, zgađeni društvenim režimima svojih otadžbina, našli su utočište ovde u Parizu. Nastanjivali su se po jeftinim mansardama i hotelskim sobičcima, boemskim golubarnicima i romantičnim jebarnicima. Kao da čujem Kortasarov glas u *Školicama* koji se uklapa s uličnim ritmom grada kao u kul džezu.

– Naša generacija se poistovećivala s njegovim junacima. Mi, devojke, želele smo da budemo fascinantne kao Maga.

– Gotovo pobožno smo ponavljali reči ljubavnika Oliveire s početka knjige: „Hoću li sresti Magu?” Maštali smo da živimo u Parizu i Buenos Ajresu. Hulio Kortasar je većinu stranica svog kultnog romana o potrazi napisao u pariskim kafeima. I radnja romana Meksikanca Karlosa Fuentesasa *Terra Nostra* počinje u Parizu.

Zaronih rukama u Jadrine vrane kose, zagledah se u njene crne oči u kojima zasvetluca luna. Gricnuh je za usne. Zatreperi kao jasika na vetru i privi se uz moje napeto telo. Šetati ulicama Molijera, Balzaka, Bodlera, Prusta, predstavlja najromantičnije putovanje. Kako su samo mirisali rascvali divlji kestenovi tog proleća hiljadu devetsto devedeset četvrte godine!

Jadra i ja doručujemo u hotelu *Le chat noir* na Bulevaru Kliši u zgradi u kojoj je nekada bio smešten čuveni kabare i pozorište senki. Ne skidamo pogled sa Stejlejnog secesionistički dizajniranog plakata s motivom crne mačke.

Jadra s divljenje prokomentariša:

– Mačkica je zaista savršen simbol za divlji i razuzdani kabare.

– Pre stotinjak godina, u *Crnoj mački* je dejstvovala grupa radikalnih mladih pisaca i buntovnih umetnika pod nazivom *Le Hidropathes* (Oni koji se plaše vode). Boemi su pijančili vodeći bučne umetničke rasprave uređujući istoimeni satirični časopis. Pesnik Pol Verlen pisao je poeziju za svojim stolom. Kompozitor Erik Sati preludio

je kao pijanista. U kabareu *Crna mačka* okupljali su se i karikaturista Andre Žil, kompozitor Klod Debisi, dramski pisac August Strindberg, pointilista Žorž Sera. Poznatu kan-kan igraticu Žanu Avril ovekovečio je Tuluz de Lotrek.

– Vikont je baš razuzdano živeo po kabareima i varijeteima.

– Nalazio je on utočišta i po bordelima, gde se zario sifilisom od kog je umro u trideset i sedmoj godini. Patio je od hipertrofije penisa tako da je dobio nadimak *Čajnik*. Droce su mu bile muze i prijateljice koje je slikao i po kafanskim stolnjacima dok je ispijao koktele od ap-sinta i konjaka. Patuljak i veseljak, radio je kabaretske plakate pod uticajem japanskih estampi. Stalno je isticao: „Profesionalni model uvek deluje kao da ja napunjen slamom, dok su prostitutke... prostitutke su žive.”

– Danas bi bio zvezda porno-filmova.

– Amadeo Modiljani je jedno vreme slikao pod uticajem Anrija de Tuluz-Lotreka. Njegov boravak u Parizu bio je začinjen drogom, alkoholom, ženama i nesrećama. Nakon raskida ljubavne veze s ruskom pesnikinjom Anom Ahmatovom, koju je zbog bledog tena, crne kose i zelenih očiju smatrao otelotvorenjem lepote, Modiljani je sve dublje tonuo u zavisnost od opijata. Noći je provodio na ulici i spavao na gomili smeća, a jednom je nag šetao Parizom iz očajanja što njegove slike niko ne želi da kupi.

– Bio je poslednji istinski boem.

– Pri kraju Prvog svetskog rata, upoznao je devetnaestogodišnju studentkinju slikarstva Žanu Ebitern. Sitna, suptilna, bledog lica, vrata izduženog kao u labuda,

kestenjaste kose i sa očima kao u srne, postala je model, muza i ljubav njegovog života. Modiljani je izložio svoja platna aktova, i to je bila njegova jedina samostalna izložba tokom života. Izazvala je veliki skandal zbog prikaza stidnih dlačica na nagim ženskim telima i policija je naredila da se slike poskidaju. U proleće su Modiljani i Žana pobešli u Nicu. Slika setne lepotice dugog vrata, bademastih očiju i nage žene koje fasciniraju čulnošću i čednošću. Ukleti slikar je umro u trideset i šestoj godini od iznurenosti radom, u užarenoj stvaralačkoj groznici, neuhranjenosti i tuberkuloze. On, čiji genij nisu prepoznali tokom života...

– Nakon smrti, postao je legenda i protagonista mnogih romana i filmova.

– Modiljanijeve poslednje reči prijateljima u taksiju koji ga je vozio u bolnicu bile su: „Poljubio sam svoju ženu. Zakleli smo se na večnu sreću.” Život je okončao doživjući majku i uzdišući: „Draga Italijo!” Narednog dana, Žana Ebitern, u osmom mesecu trudnoće, bacila se sa petog sprata. Njeni roditelji nisu dozvolili da im ćerka kao hrišćanka počiva kraj jednog Jevrejina. Kasnije su Ebiternovi promenili odluku, i tako dvoje ljubavnika koji su se zakleli na „večnu sreću” počiva u istoj grobnici na groblju Per Lašez.

– Ljubav može biti i najtragičnija, ali nikad poražena!

Doručak završavamo jakim crnom kafom. Krećemo na sastanke sa potencijalnim koproducentima za naš filmski projekt *Latas – sultanov maršal* po motivima proze Ive Andrića.

Na izlasku, u holu hotela, put nam pređe mršuljava crna mačka, kao sišla s postera. Tri puta pljucnuh, tri puta se okrenuh i tri puta se prekrstih sa dva prsta. Po starom narodnom verovanju da su crne mačke preruše-ne veštice.

Jadra se nasmeja mojim vradžbinama protiv uroka:

– A možda je ovo baš dobar znak?

– Edgar Alan Po tvrdi da je životinjski instinkt sila snažnija od čovekovog razuma. Bio je veliki ljubitelj mačaka.

– Uprkos njegovoj morbidnoj priči *Crni mačak*?

– To je prozna fantastika o odnosu alkoholičara i mačke, o čovekovom zverstvu, razaranju porodičnog ognjišta i griži savesti. U stvarnom životu, Po je obožavao mačke i one su volele njega. Piščeva ljubimica Katarina, izuzetno pametna, spretno je sama otvarala kućna vrata. Kad je on odlazio na duža putovanja, ona bi sve vreme depresivno ležala i čekala ga na grudima njegove supruge.

– Čini mi se da ona beše mnogo mlada i da je pesnik divnu ljubavnu baladu *Anabel Li* posvetio upravo njoj:

*Jer večite snove, dok mesec sjaj toči,
snivam o Anabel Li;
kad zvezde zaplove, svud viđam ja oči
prelepe Anabel Li;
po svu noć ja tako uz dragu počivam,
uz nevestu svoju, uz život svoj snivam,
u grobu na žal, tu ležimo mi,
a more hući i vri.*

– Ne vara te pamćenje. Dvadesetsedmogodišnji Po oženio se trinaestogodišnjom rođakom Virdžinijom Klem, koja je od posledica tuberkuloze postala invalid. Često nije bilo dovoljno novca čak ni za ogrev u njihovoj poljskoj kući. Virdžinija je prerano preminula, a on se slomljeno odaje alkoholizmu, uzimanju opijuma i pokušava samoubistvo. Po nekim zlobivim savremenicima-krivoklepticima, pisac grozničavog duha potpao je pod vlast samog đavola. Genijalni američki pesnik mračne poeme o izgubljenosti ljubavi *Gavran* presudno je uticao na Bodelera i francuske simboliste. Rodonačelnik detektivske priče i analitičke književnosti dvadesetog veka, gonjen neumitnom propašću, umro je u četrdesetoj godini pod nerazjašnjenim okolnostima. Njegova miljenica mačka uginula je od tuge dve sedmice nakon Poove smrti.

– Je li istina ili mistifikacija da se jedan obožavalac za svaki pišćev rođendan noću uvlači na baltimorsko groblje, otvara flašu konjaka i nazdravlja majstoru dans makabra?

– On pored boce polaže i tri ruže na Poov grob.

– Za koga?

– Cvetovi su namenjeni bardu, Virdžiniji i tetki Mariji Klem. Posle toga, neznanac u crnoj odeći netragom nestaje u pomrčini.

Osvrnuh se u nekoj strepnji. Hotelska crna maca misteriozno se vrati na plakat i volšebno mi mahnu repom.

Poslovni razgovor o *Latasu* vodimo u ultramodernom ofisu. U donkihотовskom poslu animiranja dajem sažet prikaz komplikovane političke situacije kroz istoriju koja se ponavlja na Balkanu. Moj stari banjalučki prijatelj,

vrсни prevodilac sa francuskog Kolja Mićević, daje mi punu verbalnu logističku podršku.

Žan-Žak, ne onaj već vlasnik filmske kuće i firme koja oprema bioskope, pažljivo sasluša uvodni pledoaje:

– Pregledao sam Vašu grubu kalkulaciju za film, okvirni plan snimanja, potencijalne koproducente. Spominjete i zainteresovanost *Mira Maksa* iz Holivuda i nemačkog koproducenta iz Bremena. Podsetite me šta beše sinopsis Vašeg filma.

– Posthumno objavljen roman našeg nobelovca Ive Andrića jeste literarni pretekst za filmski istorijski spektakl. U pitanju je vojni pohod sultanovog maršala Omer-paše Latasa u pacifikaciji Bosne na sredokraći 19. veka. Balkanski narodi sa granice, i tada i sada, ostavljeni su pred kapijom Evrope, osuđeni za sva vremena i žigosani pečatom izgnanstva, čineći tamni vilajet koji predstavlja treći svet razapet između Istoka i Zapada.

– Istorijski nesrećan svet junaštva bez slave i mučeništva bez nagrade – dodaje Kolja.

Francuz se počeo meškoltiti u anatomske dizajnirane stolice. Shvatih da ga ne zanimaju literarne i političke elaboracije.

Komplikovanu filmsku priču pokušavam da konkretizujem:

– Glavni junak, konvertit Mihajlo Latas, Srbin iz Like, izdaje pravoslavnu veru za muhamedansku, jednu narodnost za drugu, jednu ženu za drugu, jednog poverenika za drugog, jednu laž za drugu, ostajući jedino veran svojoj beskrupuloznoj političkoj ambiciji i neutaživoj volji za moć i vlast. Okrutni maršal sultana Abdula

Medžida u krvi je ugušio šesnaest pobuna po Otoman-
skoj imperiji i pogubio više hiljada neposlušnih, pobu-
njenih i odmetnutih aga i begova. Omer-paša je danju
sekao odmetnute begove, a noću se krvavih ruku do la-
kata prepuštao zvucima klavira na kojem mu je svirala
Saida hanuma, prelepa Bečlijka...

Ulazi sekretarica, sva na note, i procvrkuta šefu:

– Šofer Vas čeka.

Žan-Žak ustade i otkači nas:

– Izvinjavam se, hitno moram na važan sastanak. Vaš
predlog ćemo razmotriti. Bilo mi je zadovoljstvo. Doviđenja!

Patrik, impresario čuvenih francuskih glumaca, prima
nas u kancelariji oblepljenoj posterima filmskih zvezda.

Pučka lulu, češka satirsku bradicu:

– Pročitao sam Vaš elaborat *Sultanov maršal*. Francu-
zi, i opšte Evropa, vole egzotiku Orijenta. Pokušao sam
da razumem Vašu neshvatljivu balkansku priču.

– Sultanov maršal uvodi političke reforme i verske
slobode u Bosni pod pritiskom Evrope.

Mrzovoljni filmski agent rasejano me sluša dok lu-
pom razgleda portret Omer-paše Latasa otisnut na kori-
cama eksplikacije.

– Tadašnja i današnja situacija na Balkanu, iako je
prošlo sto i pedeset godina, gotovo da je identična. Isto-
rija je većiti povratak istog...

Čiraš i ne sasluša do kraja pledoaje, odmahnu rukom,
istrese alka-selcer u čašu vode pa huknu:

– Vašoj zemlji su uvedene međunarodne sankcije
zbog učešća u ratu u Bosni. Zasad ne postoji nikakva mo-
gućnost za saradnju. Pa, Vas je i Bog zaboravio!

Odlazeći, iznervirano mu citiram Henrija Milera iz *Jarčeve obratnice*:

– „Boga nisam trebao više nego što je on meni trebao i, kad bi ga bilo, mislim da bih mirno izašao pred njega i pljunuo mu u facu.”

Na ulici Jadra pokušava da me oraspoloži:

– Verujem, ipak, da ćemo na kraju svoju filmsku *lepoticu bez miraza* udati za kakvog bogatog *sugar daddy*.

Gorko se nasmejah:

– Jest da nam je *lepotica* malo brkata...

– Ali lepo štucovana!

Tražimo i nađosmo *Au pied de cochon*, iliti po srpski, *Krčmu kod svinjskih nogu*. Na radnom ručku već nas čeka bankar Grande. Toči se šampanj „le dom pérignon”, *élaboré par la maison Moët et Chandon* uz jagode. Usisavamo sveže ostrige u kojima kao da još šume talasi Atlantika sa obala Normandije.

Slede pikantna jela: *tentation de Saint-Antoine, queue, oreille, museau et pied de cochon panés, sauce Béarnaise, le fameux pied de cochon grillé, sauce Béarnaise, pommes frites...* Sve to zalivamo burgundskim vinom...

Ma svega je bilo u izobilju, a najviše pustih finansijskih obećanja za buduću distribuciju *Latasa*.

– Želim Vam uspeh u zatvaranju finansijske konstrukcije. Čim nađete pare i snimate film, obavezno da se čujemo – poruči msje Grande na odlasku. – Zahvaljujem Vam što ste me izveli na divan obed!

U poseti smo Nedeljki Gluščević, direktorki Jugoslovenskog kulturnog centra. Još je potresena onim što joj se dogodilo, a što smo svi videli na televiziji. Pred očima nam se vrte snimci kako je brutalno izbačena iz Centra, i to naočigled policije. Pokazuje nam izveštaj koji su dali antisrbisti Anri-Levi i Marina Vladi.

U izjavi policiji stoji kako su Levijevi ljudi „civilizovano presreli direktorku i ljubazno je zamolili da im preda ključeve Kulturnog centra. Pošto je ona to odbila, zavrtali su joj ruku i oteli ključeve. Kad je gospođa počela da vrišti, mi smo sačuvali olimpijski mir. Za to vreme neko je s prozora sve vreme puštao vulgarnu pravoslavnu muziku.”

Gospođa Gluščević nam se ogorčeno ispoveda:

– Disk-džokej koji je puštao muziku bio je moj sin. Muzika je bila Bahova. Tako je u Levijevom nastupu mržnje Bah postao pravoslavac!

– Za Levija kažu da je filozof bez autentičnih ideja, samoproглаšeni advokat za svetsku pravdu koji se bogati na tuđoj mucu – zabruna Kolja.

Jadra zapita Nedeljku:

– Jeste li zabrinuti za sigurnost?

– Nisu me zaplašili: sada pripremam veliku aukciju slika svetskih slikara. Samo se iz Brazila već javilo njih tridesetak koji žele da učestvuju u humanitarnoj akciji za pomoć deci Jugoslavije.

Ovekovečismo se fotografskim snimkom na širom otvorenom prozoru našeg kulturnog centra – Nedeljka, Jadra, Kolja, ja, i zgrada *Bobura* kao neka futuristička scenografija iza nas.

Posle odgledanog filma *Kraljica Margo* sa Izabelom Ađani, a na muziku Gorana Bregovića, odlazimo da gledamo monodramu *Sirotica* u *Teatru de Paradi*. Mlada Tanja Kecojević, diplomirani đak sarajevske glumačke akademije, sa puno žara igra u pacifistički intoniranom komadu.

Posle dirljive predstave ad hok okupljena srpska kolonija u Parizu odlazi na vino u braseriju *Le select* u bulevaru Monparnas.

Kolja nam pokazuje patinirane drvene stolove:

– Ovde su se svojevremeno opijali Skot Ficdžerald i Ernest Hemingvej. Onda bi nastavili do jutra da se doživaju u *Dingo baru*, sabirnom centru pisaca koji su se sjatili u Pariz dvadesetih i tridesetih godina.

Dodah:

– Ficdžerald je *Velikog Getsbija* pisao u Njujorku...

– Ali ga je dovršio u Francuskoj, mondenski živeći u Parizu i na Azurnoj obali – dopuni me Kolja.

– Za glavni ženski lik piscu su inspiracija bile njegova prva ljubav Džinevra King, koja ga je ostavila dok je bio siromašan, i supruga Zelda. Ovu drugu je oterao u depresiju, ljubomorom zbog toga što je i ona počela da piše. Zelda je u jednoj mentalnoj ustanovi napisala roman *Sačuvaj mi valcer*, svoju verziju njihovog intimnog odnosa. Frensis Skot je pobesneo i više puta prepravljao svoj novi roman koji je pisao u alkoholisanom i depresivnom stanju pokušavajući da oživi posustalu karijeru. Čak je naterao Zeldu da prepravi i svoje delo.

– Zavist je u svojoj suštini pohvala – konstatova moja braniteljka ženskih prava.

– Hemingvej je u memoarima *Pokretni praznik* opisao svoju ljubomoru prema talentu i književnoj slavi Skota Ficdžeralda.

– Ali je to uradio krajnje prikriveno, da ne kažem perfidno – dometnu Kolja.

Pošto Jadranka iščekuje poentu, pređoh na činjenice:

– Mlađi kolega Ernest opanjkavao je Skota da je neurotični mlitavko koji se blamira svojim opijanjem.

– A Hemingvej je pa bio poznati *trezvenjak* – roguši se Jadra.

– Papa opisuje njihovu vožnju do Liona u kojoj je Ficdžerald insistirao na tome da njegov kabriolet bude stalno otkriven i pored učestalih pljuskova. Usput je kupovao galone pića i žalio se da je zaradio upalu pluća od koje će naprasno da umre. U toaletu drumske kafane, Skot je zamolio mlađeg kolegu da mu pokaže svoju muškost. Hteo je da se uveri koliko su Zeldine primedbe o veličini njegovog utemeljene. Hemingvej nijednom rečju ne pominje da mu je Ficdžerald pomogao, preporukama uredniku i izdavaču, sa objavljivanjem dela kojima se divio kao novom glasu dvadesetog veka.

– A šta je Hemingvej mislio o stvaralaštvu starijeg kolege?

– Priznaje da tada još nije bio pročitao *Velikog Getsbija* za kojeg je čuo da je luckasta lektira. Za Ficdžeraldovu drugu knjigu kaže da nije imao volje ni da je pogleda.

– Hemingvejeva *nonšalantna* duhovitost očigledno je lukavstvo romansijera da maskira svoju sujetnu zavidljivost prema uspešnom književnom rivalu.

– Ali zato je Nabokov rekao: „Što se tiče Hemingveja, prvi put sam ga čitao ranih četrdesetih, nešto o zvonima, loptama i bikovima, gnušao sam se.”

– A i Fokner je na Ernestovu adresu odaslao zajedljivu primedbu: „On nikada nije upotrebio reč koja bi čitaoca prisilila da posegne za rečnikom” – pridodah.

– Kako pisci umeju da se *časte!* – primeti Jadrička.

Pesnik Kolja Mićević priređuje improvizovani i nadahnuti resital, pevajući svoje stihove i prebirajući po gitari poput modernog trubadura. Dobija zasluženi aplauz od nas i okolnih gostiju.

Vadim iz torbe razglednicu s neuobičajenim prizorom landske krave, umesto bika, kako kidiše na matadora u areni i pokazuje prijatelju:

– Poslao si mi ovu anzihtskartu pre šest godina iz Francuske sa svojim sonetom posvećenim „Petru Zecu, biku po astrološkom objašnjenju”.

Moj nekadašnji banjalučki komšija naglas pročita svoje stihove:

*Ova landska krava
ipak ima roge,
jošte dva krvava
oka, i brze noge.*

*Napadačkog stava
i naravi stroge!
Bez čvrstih nerava
i potpune sloge*

*u sebi, ti u boj ne idi!
Na gruboj
naći ćeš se muc!*

*Zar je bitnije
što, sve u svemu,
ona – bik nije!?*

Kolja se osmehnu uz komentar:

– Baš sam ti dobro spleo ove verse!

Odlazimo u glasoviti restoran *La Couple*.

Razgledamo enterijer kulturnog mesta, a Kolja nas upućuje:

– Henri Miler je u njemu doručkovao. Džejms Džojns ispijao svoje viskije. Na ovom mestu je Alber Kami proslavio dobijanje Nobelove nagrade. Naš Sava Šumanović oslikao je nekoliko kafanskih stubova. Redovni gost je bio i najslavniji ljubavno-spisateljski par dvadesetog veka Žan-Pol Sartr i Simon de Bovoar.

– Simon se u svojim devojačkim sveskama poverava da je Sartr veoma oprezan prema njihovoj vezi, kao da baš ne bi da se veže – zbori Jadra.

– Pristaje na njegove uslove da ima i druge ljubavne veze i da ne žive zajedno – dopuni je Kolja.

– Surovi uslovi...

– Ali i razumljivi. On ima tek dvadeset pet godina. Filozof je svakodnevno koristio svoj šarm da zavodi žene. Neki njegovi savremenici tvrdili su da je imao seksualne probleme jer često nije uspevao da ostvari odnos sa

ženom. Uprkos tome, imao je po sedam ljubavnica istovremeno!

– Simon se miri s patnjom, ali ne odustaje jer je Sartr upravo onaj koga želi. Mnogi su verovali da su njegova dela u stvari Simonini sređeni zapisi filozofovog viđenja sveta. Kasnije je, u *Drugom polu*, ispoljila svu ogorčenost prema muškarcima, pa i prema ženama. Gorljivo je dokazivala da muški pol ne želi da razume ženski i njihove probleme, pa su stvorili stereotip da su komplikovane i tajnovite. Na taj način muškarci su održavali patrijarhalnu ulogu u društvu i žene stavljali u podređeni položaj. Poručila nam je: „Ne želim da žene imaju moć nad muškarcima, već nad sobom... Ženom se ne rađa nego postaje.”

Dodah:

– Meta njene srdžbe bio je Sartr i njegove ljubavnice.

– Bila je ujedno feministkinja i robinja ljubavi. Simon je uvek bila u senci muškaraca kojima je želela da se dokaže – prvo je to bio njen otac, a zatim Sartr – ustvrđi Mićević.

– Rodonačelnici *slobodne ljubavi*, iako su se obavezali da se nikada u životu neće rastati, nisu se venčali. On je njoj trebao jer ga je volela kao prvog muškarca u životu, a ona je njemu bila neophodna kao srodna duša, prijateljska podrška, verna obožavateljka. Simon je delila i ljubavnice s njim i ulazila u romanse sa njegovim prijateljima. Zbližavala se sa ženama koje su ga oduševljavale. Složenost odnosa sa Sartrom opisivala je u gotovo svakom svom delu. Njen roman *Gošća* baziran je na bliskosti njene učenice, ruske emigrantkinje, i Žan-Pola. Što

bi sam Sartr rekao: „Ljubav, to je ceo život žene, a samo epizoda u životu muškarca” – dosolih.

U kafani nalećemo na slikara Ljubu Popovića, koji nas poziva za sto:

– Ovde navraća dosta naših. Neki se lepo slažu, drugi se svađaju, treći i ne razgovaraju. Četvorica slikara na Monmartru portretišu na dva metra jedan od drugog. Svi govore naš jezik, ali među sobom nikako.

– Srpska „sloga” vazda na delu! – procedih kroz zube.

– Pariz živi u znaku Rolan Garosa i cela kolonija Jugoslovena je sada tamo.

– Da li ćete i vi na tenis? – upita nas nekadašnji čuveni golman Perica Radenković.

– Nećemo jer se sutra vraćamo u Srbiju posle jurnjave oko eventualnih sponzora za moj budući film – rekoh skrhanim glasom.

Bivši fudbalski as, a sadašnji biznismen, shvativši moje sponzorske muke, progovori, a ja se pun nade pretvorih u uho:

– I ovde se naveliko oseća recesija. Ogromna je nezaposlenost, kafane su poluprazne. Transvestiti su proterani iz Bulonjske šume. Noćnih dama gotovo da nema na pločnicima.

– Svetla na Ajfelovom tornju gase se već u ponoć – zaključih moja mudra Jadra, vrlo značajno me pogledavši.

– Ne, Pariz više nije grad svetlosti – odzvoni mi u ušima lament Ljube Popovića.

Držeći se za ruke, Jadra i ja šetamo obalom Sene.

– Pre više od jednog veka, po ovom keju i plažama šepurio se Gi de Mopasan u društvu rasmuskih žena. Veseli bonvivan je posle toga priređivao orgije.

– A onda je đavo došao po svoje!

– Naslađivanje sa bludnicama donelo mu je sifilis. Žalio se na nervozu, ubrzan rad srca, slabljenje vida, promene raspoloženja, melanholiiju, nesnosne glavobolje, nesаницe i neuralgije. Od ironičnog kozera postao je umoran, uvredljiv, „tužan bik”, kako su ga nazivali prijatelji.

– Kako je sa svim tim boljkama izlazio na kraj?

– Kljukao se raznim drogama, uzimao je etar, kao što je njegova majka upotrebljavala opijum. U autobiografskoj pripovesti *On*, Mopasan do tančina opisuje svoje duševno stanje. Plašio se samog sebe. Imao je strah od straha. Ustravljavao se od fantazmagoričnih košmara svoga pomućenog duha.

Jadra se strese.

– Plašio se miševa, prskanog grožđa, veštica, duhova, nameštaja koji je u njegovoj mašti oživljavao životinjskim životom. U opijatskom delirijumu pričinjalo mu se da stolice skakuću kao koze, klavir je galopirao poput kakvog ćudljivog kljuseta. Tkanine nalik morskim puževima puzale su duž zidova, a niske sofe sa kratkim nožicama milele su kao krokodili. Potištenosti su se smenjivale sa razdražljivošću, koja je prelazila u besramno i oštro izražavanje o ljudima na javnim mestima.

– Pa njegov otkaćeni život jeste roman sam po sebi!

– Mopasan za sebe kaže da je „u osnovi halucinant sa zdravom pameću.”

– Kome je u mozgu popustila poneka klavirska dirka – nasmeši se Jadruška.

– Zato je tražio spas u morfijumu, kokainu, eteru, hašišu i alkoholu. Uživajući u opijatima, u prvo vreme, stvarao je svoja ponajbolja dela. I poljski dramatičar Vitkaci... Sećaš li se da sam režirao njegov kratki komad *Ludak i opatica*?

– Kako da zaboravim tu začudnu nadrealnu grotesku.

– I taj katastrofičar je eksperimentisao sa narkoticima i alkoholom. Preteča teatra apsurdna, izjavljivao je da su isprobavanja dejstva psihostimulansa na svest i čula uticala na širenje njegovih kreativnih mogućnosti.

– Pa kako je mogao da se kontroliše?

– Bio je jake telesne građe.

– Mora da je na kraju ipak zabrazdio i pukao?!

– Izvršio je samoubistvo sa svojom ljubavnicom Oknjinskom, u osvit Drugog svetskog rata. Spravio je smrtonosni koktel od sredstava za spavanje i otrova. Nije hteo da doživi nadiranje totalitarizma koji ukida svaki smisao života. A Mopasan, da bi se oslobodio mučnog straha, beži u veselo društvo na plaže Sene. Jedri jahtom i njom krstari po Sredozemlju.

– Od honorara za knjige?

– Da, bio je visokotiražan pisac realističkih, fantastičnih, šokantnih priča i romana tragične vizije života u kojima trijumfuje zlo. Njegove ličnosti pate i zadaju drugima bol, gubeći volju za životom. Posle erotske ekstaze, nastupa očajanje. Ljubavne strasti vode u sadizam i zločin. Mentor i prijatelj bio mu je Gistav Flober, koji je

cenio njegovo majstorstvo da od životnog detalja napravi dinamičnu priču koja uzburka čitaочеvo srce.

– Nekad si mogao da se obogatiš od književnog rada.

– Pa da te bog vidi! Elem, pred kraj života nastupa smirenje Mopasanove raspusnosti. Postaje blag, krotak, sažaljiv, senka od čoveka, sa tužnim i bolnim osmehom. Posle dva pokušaja samoubistva, doveden je u Pariz i smešten u zavod za umobolne. Žalio se da mu je glava puna soli, priviđalo mu se kako oko njega gmižu insekti. Razgovarao je sa mrtvima: sa Floberom i sa svojim bratom, koji je takođe umro lud. Jednom je naredio: „Oblačite me, čeka me voz za Čistilište!” Drugi put je pretio: „Ubiću Boga jer ću ga zaraziti sifilisom!”

– Da nisu tragične, ovim izjavama moglo bi se slatko smeјati.

– Mopasan je gotovo cele dane provodio pričajući zidu ispred sebe. Jednog od bolesnika pokušao je da ubije bilijarskom kuglom. Umro je u četrdeset trećoj godini zavijajući kao pas. Poslednje reči su mu bile: „Mrak, ah, mrak?” Sahranjen je bez kovčega, po sopstvenoj želji.

Jadranka i ja odlazimo u teatar *Odeon* da pogledamo prestižnu predstavu. Pozorišna kritika ističe da Izabel Iper suvereno vlada scenom u monospektaklu *Orlando*, po tekstu Virdžinije Vulf, u režiji genijalnog Boba Vilsona.

Sa strahopoštovanjem se smeštamo u gledalište ovog slavnog teatra u kome je 1784. godine izveden Bomarševov komad *Figarova ženidba*. Taj politički pamflet velikog stila predstavlja najveći teatarski trijumf 18. veka. Najavio je francusku buržoasku revoluciju.

Famozna engleska spisateljica Virdžinija Vulf u romanu *Orlando* snažno je dočarala osipanje jedne velike pesničke slike sveta. Glavni junak, odnosno junakinja, živi u rasponu od elizabetanskog vremena do modernog doba, menjajući i pol na tom neobičnom životnom putešestviju. Puna dva sata Izabel virtuozno igra sama na sceni. Gledaoci je netremice prate, gotovo bez daha. Onako sićušna, volšebno izrasta u kraljicu scene. Glumi, peva, pleše, prede kao mačka, lebdi kao leptirica. Žena-orkestar! Igrajući raznolike uloge i menjajući kostime, glumica je magijski pokazala da čovek u svojoj biti ostaje nepromenljiv.

Po završetku predstave, šefica pozorišnog marketinga odvodi nas na koktel s namerom da upoznamo francusku divu. U salonu, Izabel Iper se oprašta od Bernara Anri-Levija koji narcisoidno prstima udešava svoju tala-sastu kosu. Filozofska vedeta u razdrljenoj beloј košulji i crnom sakou iskapljuje čašu šampanjca.

Pogledah u Jadru koja se oštri da sa iritantnim filozofom zapodene čarku:

– Sad ću da ga propitam za njegov dokumentarac *Bosna*. Otkud mu ideja da vojska Alije Izetbegovića u okršaju sa Srbima brani čast Evrope i kosmopolitizma!?

Taman prilazimo Izabeli, kad *advokat etike i pravde* iščeznu. Baš kao što i dolikuje magu medijskog opsenarstva.

Dok Jadra seva očima za bosanskim De Golom, pružam ruku Izabeli:

– Čestitam Vam na maestralnoj kreaciji. Virdžinijina impresionistička poniranja u intrapsihički ljudski život vrlo ste ekspresivno izneli kroz moćnu dramatiku tela.

– Kao što ste ulogom Dafine u Petrovićevim *Seobama* ostali u srcima svih Srba – priključi se Jadra u pohvali francuskoj *grande actrice de cinéma*.

Izabel, iako navikla na komplimente (njih nikad dovoljno), zahvali gracilnim kniksom:

– Potresena sam teškom bolešću Saše Petrovića...

Dolazi reditelj predstave. Diva nas predstavlja Bobu Wilsonu, uzoru mojih studentskih dana.

– Za Beograd me vezuju sjajni uspesi i pobede na *Bitefu* – s nostalgijom se priseća planetarna pozorišna zvezda.

U čast predstave ispijamo penušavac.

Izabel se smešeći zagleda u čašu i erotičnim glasom započe:

– Legenda kaže da su čaše za pravilno degustiranje šampanjca izrađene po obliku grudi Dijane od Poatijea, *mâîtresse en titre*, ljubavnice dvadeset godina mlađeg kralja Anrija Drugog.

– Čak i pored kraljice Katarine Mediči, jedne od najmoćnijih žena u istoriji, koja je Anriju izrodila desetoro dece? – začudih se.

– Ružnjikava Katarina je kradomice gvirila kroz otvor na zidu gledajući ljubavisanje supruga. Potom je svom prijatelju Pjeru Burdeju iskazivala divljenje za Dijaninu lepotu i njeno erotsko umeće. Medičijeva je stoički podnosila „državnu ljubavnicu”. Osveta je stigla kad je Anri na viteškom turniru nastradao pogođen kopljem. Katarina je prvo Dijanu javno nazvala „državnom kurvom”. Potom ju je isterala iz jednog od najlepših dvoraca Loare, Šenanso, ljubavnog gnezda Dijane i Anrija.

– S obzirom na Katarinin nadimak „trovačica”, pretpostavljam da je svoju suparnicu otrovala, kao i sve one koji su joj stajali na putu?

– Dijana je uspela nekako da zadrži ostatak svoje imovine i da preživi do sedamdesete godine. Umrkla je zbog velikih doza eliksira koje je koristila ne bi li večno zadržala mladalački izgled.

Posle ispijenih čaša šampanjca, izljubismo se u obraze bele, tri puta, baš pravoslavno.

Na odlasku, Bob nam poruči:

– Pozdravite mi moga brata Jovana Ćirilova!

Uputismo se u fešn kafe *Deux magots* koji je igrao važnu ulogu u francuskom kulturnom životu. Ovde su vodili literarne i filozofske debate Verlen, Rembo, Malar-me, Aragon, Žid, Breton, Prever, Sartr, Bovoar...

Naručujemo: *Pierre Herme Ispahan dessert et Les Deux magots* i botelju *Châteauneuf-du-Pape*.

Inspirisan Izabelinom *histoire d'amour*, nastavljam:

– Institucija „državne ljubavnice” u Francuskoj postoji gotovo pola milenijuma. Metresa Luja Četrnaestog, prelepa i prepametna Atenez de Montespán, svojim moćnim uticajem omogućila je dvorsku apanažu Molijeru, Rasinu, La Fontenu.

– Svaka joj čast što je preko kreveta tako nesebično zadužila francusku kulturu!

– Nezaobilazna je *maitresse d'Etat* madam Pompadur, ljubavnica Luja Petnaestog. Ona je dvadesetak godina praktično vladala Francuskom. Finansijski je podržavala najumnije ljude toga doba: Montesjkjea, Voltera i Didroa.

– Kako je seks ubitačno oružje!

– Vraga, madam Pompadur je bila frigidna. Šarmom i mudročću pridobila je sveštenstvo napustivši kraljevu ložnicu.

– Pa tako je omogućila suparnicama da uskoče u Lujev krevet.

– Ma kakvi! Madam Pompadur je sve držala pod kontrolom. Uredila je privatni bordel zvani *Košutnjak* blizu Versaja, a jedini korisnik bio je Luj Petnaesti. Ona je odabirala prelepe devojke kojima bi kralj iz večeri u večer oduzimao nevinost.

Jadra se naroguši:

– E, bar je Žozefina malo zadovoljila pravdu nabijanjem rogova svom mlađem suprugu Napoleonu.

– Među svim evropskim vladarima osamnaestog i devetnaestog veka, srpski knjaz Miloš Obrenović imao je najviše dece – šesnaestoro. Osmoro je rođeno u zakonitom braku s Ljubicom, a ostale potomke su mu izrodile ljubavnice. Prvu od njih, lepu Petriju, eliminisala je hicem iz pištolja kneginja Ljubica. Zbog pokušaja da ubije i drugu ljubavnicu – Stanku, koja mu je takođe rodila dete, knjaz je naredio da Ljubicu izbatinaju. Vanbračnu decu su ostavili i Mihailo i Milan Obrenović.

– Pritom se Mihailo zaljubljavao u sestre i sestričine!

– Posle Prvog svetskog rata, Nikola Pašić, predsednik vlade, brinuo je zbog operacije zapaljenja testisa kralja Aleksandra Karađorđevića, ujedinitelja Jugoslavije. Kao državni projekat Aleksandru su podvođene dame da bi se testirala njegova seksualna potencija. Iz jedne takve probe s lekarkom iz Francuske rodila se devojčica Jelena.

– Je li kraljica Marija znala za muževljevu vanbračnu kćerku?

– Da. Inače, čaršija je pronosila i kraljičinu tajnu romantičnu avanturu s ađutantom Pogačnikom.

Otpih gutljaj vina, koje vuče tradiciju od doba avijonskog papstva, pa vraćam loptu na francuski teren:

– Krajem devetnaestog veka, Feliks For je predsjednikovanje završio moždanim udarom u Plavom salonu Jelisejske palate dok ga je ljubavnica oralno zadovoljavala. Slično su skončali u naručjima ljubavnica hunski vojskovođa Atila Bič Božji i rimski papa Lav VIII.

– *Slatkom smrću*, što bi narod rekao – doda Jadra sladeći se desertom.

– Peta republika je u tom smislu tek pravi razvratni budoar. Žorž Pompidu je kao voajer sladostrasno uživao u orgijama u kojima je učestvovala njegova supruga. Žiskar D’Esten je po svojim seksualnim apetitima bio pravi galski petao koji je umislio da su sve Francuskinje zaljubljene u njega.

– Kakav ego-manijak!

– Fransoa Miteran je bio „mašina za zavođenje”, kako mu je titrala ljubavnica Fransoaz Sagan. Bigamista je živeo dvostruki porodični život sa oficijelnom i vanbračnom ženom.

Jadra diže čašu i negoduje:

– Otvoreni brak je kao da istovremeno piješ dva različita vina!

– „Châteauneuf-du-pape” je crveno vino arome sušenog bilja, a „chablis” je belo intenzivne arome začinskih nota, ali oba ukusa su sjajna – našalih se.

Moja crnooka sevnu pogledom, pa nazdravi:

– Verujem da ćemo nas dvoje uvek piti isto vino, božansko kao ovo!

Kucamo se, ispismo rajski nektar, potom nastavih:

– Razlog Miteranove seksualne nezasitosti bila je razvrgnuta veridba u mladosti. Verenica mu se udala za jednog aristokratu. On joj je do kraja života na godišnjicu njihovog zaručenja slao buket ruža. Postao je neumorni ženolovac: „Izabrao sam jednu, ali je ona odabrala drugog. Onda sam ja izabrao sve ostale.” Pripisuju mu se ljubavne avanture s Brižit Bardo, Kim Novak, Dalidom... Biograf *Poznog Miterana* bio je u jednom restoranu svedok flerta snažnog erotskog naboja između državnika u osmoj deceniji i mnogo mlađe glumice Žilijet Binoš.

– Francuska država je zaista pravi rasadnik švalera koji njom rukovode.

– Miteran je, i pored svih svojih ljubavnih izleta i paralelnih veza, umro okružen članovima obe porodice i poštovanjem čitave nacije. Zaboravili su da je bio desničar, fašista, antisemita, saradnik Petenovog kvislinškog režima, desetogodišnju laž da ne boluje od kancera. Sve mu je bilo oprosteno.

– Eto, tako ti je kad poseduješ francuski šarm!

Zapevuših repliku iz Fejdoovog vodvilja *Kneginja od Foliberžera*:

– „Rogovi, rogovi, rogat je ceo veseli svet.”

Poslednje parisko večer Jadra i ja zapečatismo duuuuuuuuu poljuuuupceem zvanim *baiser français*.

Tmurno jutro. Na brzinu spakovasmo kofere, izlete-
smo iz ljupkog hotela i uskočismo u olupani taksi. Utr-
čavamo u šljašteću aerodromsku zgradu. Čekiramo se.
U poslednji momenat ulećemo u avion za Beograd. Me-
talna grdosija se trese dok rula pistom. Grčevito stežem
naslone sedišta. Aeroplan se odlepi od piste, a ja odlepih
od straha od letenja. Zastrahujući metalni šum uspaniči
me do ivice nervne podnošljivosti.

– Smiri se, to je zvuk stajnog trapa koji se uvlači u
avion – hrabri me moja Jadruška.

Hvata me brižljivo za ruku na kojoj bilo pomahnitalo
pulsira. Avion se pope na optimalnu letačku visinu, mir-
no ploveći nebeskom dubinom.

Klonule glave na Jadrinom ramenu, lamentiram:

– U Parizu potrošismo silne pare, a ne dobismo nika-
kvu opipljivu filmsku ponudu. U zemlji me ne čeka ni-
jedna čvrsto ugovorena režija. Nemamo nikakvu nadu...

– Ali smo zato najsrećniji par na svetu! Nadam se da
će selektorka Mari Kolin da održi obećanje i pozove te
s *Ženskim orkestrom* na ovogodišnju *Parisku jesen 1994*.

Pomen pozorišne predstave razbukta mi sećanje na
njen trijumfalni pohod po najvećim svetskim festivalima.

Petar Zec
PLES PO UŽARENOM PESKU

Za izdavača
Dijana Dereta

Glavni urednik
Aleksandar Šurbatović

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Lektura i korektura
Spomenka Tripković

Prvo *DERETINO* izdanje

ISBN 978-86-6457-043-5

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2015.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo

Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižare *DERETA*

Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503
Banovo brdo, Dostojevskog 7, tel.: 011/ 35 56 445, 30 58 707

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-31

ЗЕЦ, Петар, 1950 –

Ples po užarenom pesku / Petar Zec. – 1. Deretino
izd. – Beograd : Dereta, 2015 (Beograd : Dereta). –
562 str. ; 20 cm

Tiraž 1.000. – Str. 7–9: Oprez, roman ujeda! / Miomir
Petrović. – Str. 559–562: Roman o beskrajnoj ljubavi /
Radomir Putnik.

ISBN 978-86-6457-043-5

COBISS.SR-ID 218451212